

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

RADVILIŠKIO RAJONO ŠIAULĖNŲ MARCELINO ŠIKŠNIO GIMNAZIJOS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2018 m. balandžio 9-13 d.

Vizito tikslas – mokyklų veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Ligita Kukanauzienė – vadovaujančioji vertintoja;

Ramutė Kežienė, Romualda Stovolos, Jolita Abraškevičienė, Žydrūnė Pilkauskienė, Loreta Vaškelytė-Lukoševičienė.

Išorės vertintojai stebėjo 115 pamokų ir veiklų, iš jų 110 pamokų, vieną klasės valandėlę, du neformaliojo švietimo užsiėmimus, vieną konsultaciją, vieną priešmokyklinio ugdymo veiklą. Pastarosios veiklos, išskyrus pamokas, lygiais nevertintos. Vizito metu buvo gilintasi į mokinių, mokytojų veiklą pamokose, mokyklos vadovų ir aptarnaujančio personalo darbą. Jie stebėti darbo vietose, klasėse, koridoriuose, mokyklos kieme. Kalbėtasi su mokytojais bei kitais gimnazijos darbuotojais, mokiniais ir mokinių tėvais, Gimnazijos tarybos atstovais, Metodinės tarybos nariais, mokyklos Veiklos kokybės įsivertinimo grupe, Vaiko gerovės komisija ir Seniūnų taryba. Bendrauta su mokyklos direktoriumi, pavaduotojais ugdymui ir ūkiui. Išanalizuoti gimnazijos veiklos, mokinių pažangos ir pasiekimų fiksavimo dokumentai. Išvadų pagrindimui naudotasi Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros (NMVA) ir Nacionalinio egzaminų centro (NEC) pateikta informacija bei Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (ŠVIS) skelbiamais mokyklos 2017–2018 m. m. duomenimis.

Darbe vadovautasi Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu (2016 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V-1167 redakcija), Mokyklų išorės vertintojų elgesio kodeksu, informacijos fiksavimo formomis, naudotasi Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje aprašytais bendrojo ugdymo mokyklos veiklos rodikliais.

Ataskaitoje pateiktos išvados, rekomendacijos suformuluotos bendru komandos sutarimu, atsižvelgiant į išorinio vertinimo metu surinktus bei prieš išorinį vertinimą išnagrinėtus mokyklos veiklos duomenis. Tobulintinų veiklos aspektų ūgties gimnazija gali pasiekti veiksmingiau pasitelkdama vidaus išteklius, naudodamasi savininko finansine parama ir konsultacijomis bei švietimo ir mokslo institucijų konsultacine pagalba. Ugdymo procese sudarydama sąlygas skirtingų gebėjimų mokiniams ugdytis pagal savo išgales, siekiant asmeninės pažangos, tobulindama kolegialų mokymąsi, taikydama paveikius vertinimo būdus, daugiau dėmesio skirdama mokymui(si) aktyviaisiais metodais ar virtualioje aplinkoje, gimnazijos erdves panaudodama saugiam bei kokybiškam ugdymui(si).

GIMNAZIJOS KONTEKSTAS

Gimnazijoje mokiniai mokosi iš Šiaulėnų, Šaukoto ir Tyrulių seniūnijų. Yra mokinių, važinėjančių į mokyklą apie 20 km. Didelę dalį mokykloje besimokančių mokinių sudaro važinėjantys mokiniai, todėl sunku organizuoti veiklą po pamokų, nes miestelyje gyvenančių mokinių yra mažai. Nemažos dalies mokinių materialinė padėtis yra prasta. Palyginti daug šeimų gyvena iš pašalpų, neprenumeruoja spaudos, neperka knygų, mažai dėmesio skiria kultūriniam gyvenimui. Tokia situacija sąlygoja, kad Gimnazijai reikia įdėti žymiai daugiau pastangų, kad pasiektų norimą rezultatą. Didėja skaičius šeimų, išvykstančių gyventi į užsienį.

STIPRIEJI GIMNAZIJOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Tinkamas gyvenimo planavimas (1.1.1. – 3 lygis).

Gimnazija toliau tęsia darbą, kuris buvo pradėtas vykdant respublikinį projektą „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme“.

Įrengtas profesinio informavimo ir konsultavimo kabinetas. Karjeros ugdymo mokytoja kartu su dalykų mokytojais ir klasių auklėtojais yra atsakingi už pagalbą planuojant karjerą ir mokymosi krypties pasirinkimą, nes gimnazijoje ugdymas karjerai integruotas į visų klasių mokomųjų dalykų turinį ir klasių valandėles, tai atsispindi ilgalaikiuose planuose, e. dienyne. Mokinio asmenybės tapsmas veiksmingai stebimas ir fiksuojamas kiekvieno mokinio segtuve, t. y. visi 5–10 klasių mokiniai rengia karjeros planus, kuriuose apibendrina informaciją apie save ir karjeros galimybes, išsikelia konkrečius ateities tikslus.

2. Geri gimnazijos pasiekimai ir pažanga (1.2.2. – 3 lygis).

Gimnazijos mokinių VBE, PUPP, NMPP 2, 4, 6, 8 klasėse, pusmečių ir metų rezultatai analizuojami atsakingai, visapusiškai. Mokytojų tarybos posėdžiuose bei metodinėse grupėse pateikiami detalūs dvejų trejų paskutinių metų duomenys, analizuojami pažymio vidurkiai, lyginami su rajono ir šalies vidurkiais, stebimi pokyčiai, numatomos tolesnio mokymo(si) strategijos. Mokykloje skiriamas dėmesys ir kiekvieno mokinio mokymosi pasiekimams (pusmečių ir metiniams), analizuojami mokinių pažangumo rodikliai, atliekamos skirtingų dalykų pasiekimų bei mokinių mąstymo gebėjimų analizės, į mokinių pasiekimų rezultatų aptarimą įtraukiamos metodinės grupės, Vaiko gerovės komisija, klasių auklėtojai. Dauguma mokinių pildo individualios pasiekimų pažangos lapus. Gimnazija tinkamai analizuoja mokinių pasiekimų dinamiką ir pokyčius, geba remdamasi duomenimis planuoti mokymo(si) tikslus, uždavinius, vertinti kiekvieno mokytojo darbo poveikį mokinių pažangai.

3. Tinkami ugdymo(si) tikslai (2.1.1. – 3 lygis).

Gimnazijos mokytojai ugdymo turinį planuoja ir įgyvendina vadovaudamiesi Bendrosiose programose (toliau – BP) numatytais tikslais, uždaviniais, metodinėmis rekomendacijomis ir ugdymo turiniu. Dauguma mokytojų laikosi susitarimų dėl planų rengimo formos ir kitų formalijų reikalavimų. Dauguma mokytojų planuodami ugdymo procesą pamokoje tikslingai orientavosi į dalykinių ir bendrųjų mokinių kompetencijų ugdymą. Daugumoje stebėtų veiklų uždaviniai gerai derėjo su nurodytomis bendrosiomis kompetencijomis. Dauguma (75,4 proc.) mokytojų informavo mokinius apie bendrųjų ir dalykinių kompetencijų ugdymą. Pamokos tikslai sieti su mokinio asmenybės ugdymo tikslais. Gimnazija lanksčiai keičia planus atsižvelgdama į vykstančius pokyčius.

4. Paveiki pagalba mokiniui (2.1.3. – 3 lygis).

Gimnazijos administracija, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai pažįsta daugumos mokinių poreikius. Pasak mokinių, gimnazijos administracija atsižvelgia į jų poreikius ir stengiasi atliepti jų lūkesčius. Gimnazijoje vykdomos prevencinės programos. Mokiniais, turintiems mokymosi sunkumų, nelankiusiems mokyklos dėl ligos, pedagogai organizuoja paveikias ilgalaikes arba trumpalaikes konsultacijas žinių spragoms mažinti ir pasiekimams gerinti. Gimnazijoje suformuota pagalbos mokiniui specialistų komanda. Vykdoma šviečiamoji veikla. Pastebėta, kad mokykloje daugiau dėmesio skiriama SUP mokinių poreikių nustatymui ir tenkinimui nei aukštesne mokymosi motyvacija ir kūrybiškumu pasižymintiems, sparčiau dirbantiems mokiniams.

5. Išskirtinės veiklos, įvykiai ir nuotykių (2.3.2. – 3 lygis, išskirtas aspektas – 4 lygis).

Gimnazijoje netrūksta įvairių, įdomių veiklų ir popamokinių renginių, įtraukiančių į jas beveik visus gimnazijos mokinius, mokytojus bei dalį mokinių tėvų ir gimnazijos skyrių atstovų. Bendruomenė didžiuojasi tradiciniais gimnazijos renginiais, valstybinių ir atmintinų dienų minėjimo šventėmis. Mokiniai skatinami aktyviai dalyvauti įvairioje projektinėje veikloje. Projektuose dalyvauja įvairių gebėjimų mokiniai, paveikiai ugdomos asmeninės, kultūrinės, socialinės, pažinimo kompetencijos. Gimnazija daug dėmesio skiria mokinių ir mokytojų kūrybiškumo, pilietiškumo ugdymui, gimtojo krašto pažinimui, bendravimui ir bendradarbiavimui su kitų Lietuvos mokyklų bendraamžiais. Mokinių ugdymo(si) galimybes didina neformalusis švietimas. Mokinių dalyvavimas įvairiose neformaliojo švietimo veiklose, akcijose, šventėse, projektuose sudaro puikias galimybes mokiniams atskleisti individualius gebėjimus, skatina mokinių socialinę įtrauktį ir asmenybės ūgtį.

6. Šiuolaikiškos priemonės ir įranga (3.1.1. – 3 lygis).

Gimnazija turi įvairių, skirtingos paskirties, atitinkančios dalyko turinį, poreikius ir mokinių amžių įrangos ir priemonių. Visos mokytojų darbo vietos kompiuterizuotos. Visi kompiuteriai turi interneto prieigą, gimnazijoje yra bevielis ryšys, išskyrus pradinių klasių korpusą. Naudojamos keturios interaktyvios lentos ir du išmanieji ekranai, 29 daugialypės terpės projektoriai. Tačiau

minėtos įrangos ir priemonių panaudojimas pamokose ugdymo tikslams pasiekti yra patenkinamas. Gimnazijoje yra įvairios šiuolaikiškos įrangos ir priemonių, kurios tinkamai panaudotos ugdymo(si) procese sudarytų sąlygas kiekvienam mokiniui pasiekti maksimalią jam įmanomą sėkmę.

7. Optimalus išteklių paskirstymas (4.1.1. – 3 lygis).

Gimnazijos lėšos naudojamos pagal patvirtintas sąmatas teisės aktų nustatyta tvarka. Gimnazijos buhalterinė apskaita organizuojama ir finansinė atskaitomybė tvarkoma teisės aktų nustatyta tvarka. Gimnazija, tinkamai naudodama materialinius bei žmogiškuosius išteklius, paveikiai gerina mokymo(si) aplinką, bendram darbui telkia iniciatyvų, kompetentingą pedagogų ir specialistų kolektyvą. Personalo politika vykdoma atsižvelgiant į mokinių interesus. Finansiniai ištekliai skirstomi skaidriai. Priemonių pirkimo plano gimnazija nerengia, tariamasi žodžiu, dažniausiai siūlymus teikia metodinės grupės. Vadovėlių poreikis tenkinamas neblogai. Daug dėmesio skiriama turimų lėšų taupiam, lanksčiam ir racionaliam panaudojimui, gimnazijos materialinės bazės turtinimui.

8. Paveiki lyderystė (4.1.2. – 3 lygis).

Gimnazijoje skatinama tinkamai ugdytis lyderystės gebėjimus. Visiems bendruomenės nariams suteikiama laisvė rodyti iniciatyvą, prisiimti atsakomybę už sprendimus ir jų įgyvendinimą. Lyderiai įgalina ir skatina daugumą mokyklos bendruomenės narių diskutuoti, mąstyti ir veikti tinkamai. Gimnazijos bendruomenė vadovaujasi bendra vertybių sistema, ją tobulina ir puoselėja. Mokytojams sudarytos sąlygos taikyti įvairias ugdymo(si) formas, metodus, būdus, IKT. Daugiausiai iniciatyvų ir idėjų atsiranda metodinėse grupėse. Gimnazijoje sudaromos laikinosios grupės: ugdymo planui, strateginiam, veiklos planui rengti. Bendruomenės nariai iniciatyvas individualiai derina su vadovais. Dauguma mokytojų ir mokyklos vadovai periodiškai atvirai ir tinkamai diskutuoja apie mokinių mokymosi sėkmes ir problemas, padeda vieni kitiems. Mokytojai pasitiki mokyklos formaliais lyderiais kaip partneriais, pagalbininkais ir patarėjais. Gimnazijoje lyderystė skatinama paveikiai, dauguma pedagogų gali pasireikšti toje srityje, kurioje jie jaučiasi tvirčiausiai. Tai daryti skatinami ir mokiniai.

9. Veiksmingas gimnazijos atvirumas (4.2.3. – 4 lygis).

Mokykla apie savo veiklas, renginius, akcijas, pasiekimus, skleidžia informaciją socialiniuose tinkluose, spaudoje, lankstinukuose, stenduose, tėvų susirinkimuose. Gimnazija kryptingai ir efektyviai bendradarbiauja su socialiniais partneriais. Mokyklos atvirumas praplečia edukacines erdves, socialiniai partneriai remia tradicinius renginius, mokinių išvykas, kelia motyvaciją veikti. Glaudus bendradarbiavimas su vietos bendruomenėmis, socialiniais partneriais, sudaro labai geras sąlygas plėtoti neformalųjį švietimą, mokinių individualius gebėjimus, ugdyti lyderystę, turtinti mokyklos išteklius ir edukacines erdves. Prasmingumas paveikus. Gimnazijos tinklaveika padeda siekti gimnazijos tikslų. Įvairūs mokyklos ryšiai teikia abipusę naudą. Dauguma partnerysčių yra planuojamos, siekiama jų perspektyvumo ir tvarumo.

10. Tinkamas mokytojų profesionalumas (4.3.1. – 3 lygis).

Mokytojų turimos kvalifikacinės kategorijos leidžia daryti prielaidą, kad mokytojai turi pakankamai žinių ir kompetencijų užtikrinti aukštą ugdymosi kokybę, inicijuoti ugdymosi proceso modernizavimą, orientuotą į mokinių bendrųjų ir dalykinių kompetencijų aktyvų ugdymą(si). Stebėtų pamokų kokybės vertinimai atitinka mokytojų kvalifikaciją, t. y. aukštesnę kvalifikacinę kategoriją turinčių mokytojų pamokų įvertinimų vidurkiai yra didesni. Gimnazijoje pedagogų kaita minimali. Aktyviausi mokytojai domisi naujovėmis, dalyvauja seminaruose, stengiasi taikyti švietimo naujoves pamokose ir pasiekia geriausių rezultatų. Seminarų temas mokytojai renka pagal veiklos plano prioritetus.

Tobulintini gimnazijos veiklos aspektai

1. Pažangos pastovumas (1.2.1. – 3 lygis, išskirtas aspektas – 2 lygis).

Gimnazijoje nėra iki galo susitarta, ką laikyti mokinių pažanga, todėl ir individuali mokinių pažanga, lyginant su pamokos uždaviniu, matuota nesistemiškai arba matuota kiekybiškai, bet ne kokybiškai principu, t. y. atliktų veiklų skaičiumi, neišsiaiškinant pasiekimų lygmens, nenumatant vertinimo kriterijų bei užduočių atlikimo kokybės. Daugiau negu pusėje (61,8 proc.) pamokų asmeninės pažangos fiksavimas bei pasiekimų matavimas nurodytas kaip tobulintinas pamokos

aspektas. Pastebėta, kad kiekvieno mokinio pažanga ir pasiekimai geriausiai vertinti pamokose, kurios organizuotos vadovaujantis šiuolaikinės pedagoginės mokymosi paradigmos nuostatomis. Pamokose būtų tikslinga stebėti ir fiksuoti kiekvieno mokinio pažangos pokyčius, skiriant dėmesį pasiekimų pamokoje lyginimui su išsikeltu uždaviniu, teikti mokiniams grįžtamąją informaciją apie mokymąsi, nurodant sėkmes ir nesėkmes, pamokos pabaigoje pateikti užduotis, leidžiančias patikimai pamatuoti ir įvertinti kiekvieno mokinio daromą pažangą. Tikslinga pamokoje numatyti ir su mokiniais aptarti sėkmingo užduoties atlikimo kriterijus.

2. Ugdymo(si) metodų įvairovė (2.2.2. – 2 lygis).

Vertinimo savaitę daugiausia mokytojai taikė tradicinius ugdymo(si) metodus, vedė tradicines (N=67, t.y. 60,9 proc.) pamokas ir užsiėmimus. Pasigesta šiuolaikinių, aktyvių mokymo metodų, kurie mokinius paveikiai skatintų ieškoti problemų sprendimo būdų, šiuolaikiškos, ergonomiškos mokymosi aplinkos, lanksčiai mokymuisi išnaudotos gimnazijos aplinkos. Gimnazijos dokumentuose nefiksuojama informacija apie aktyvių mokymosi metodų taikymą pamokose, dalijimąsi gerąja patirtimi, nors mokytojai, pokalbio metu minėjo apie gerosios patirties sklaidos svarbą. Mokytojai ir mokiniai turi žinių apie mokymo(si) metodų įvairovę, tačiau turimas žinias taiko nesistemiškai. Šių žinių veiksmingas ir dažnesnis taikymas pamokoje kiekvienam mokiniui leistų patirti mokymosi džiaugsmą ir sėkmę. Gimnazijai rekomenduojama aptarti metodų įvairovės taikymą ugdymo procese, ilgalaikiuose planuose fiksuoti taikytinus aktyviuosius metodus, kūrybiškai išnaudoti gimnazijos erdves ugdymui, sudaryti sąlygas mokiniams išbandyti įvairių rūšių užduotis bei veiklas.

3. Vertinimas ugdymui (2.4.1. – 2 lygis).

Mokiniai su vertinimo tvarka būna supažindinami mokslo metų pradžioje. Įvairių dalykų vertinimai skiriasi. Mokymosi planavimui, stebėjimui ir koregavimui naudojamas diagnostinis, formuojamasis ir apibendrinamasis, formalus ir neformalus vertinimas. Vertinimo tvarka daugumai mokinių aiški. Stebėtose pamokose vyravo neformalus formuojamasis vertinimas, kuris ne visada buvo informatyvus, sudarantis sąlygas veiksmingam grįžtamajam ryšiui. 57 proc. stebėtų pamokų mokytojai siekė surinkti pakankamai informacijos apie mokinių mokymosi rezultatus, sėkmes ir problemas pamokoje, tačiau stebėtose pamokose dominavęs formuojamasis vertinimas menkai motyvavo mokinius, iš dalies sudarė sąlygas veiksmingam dialogui vertinant, įsivertinant. Gimnazijoje kaupiamos pusmečių ir metinės mokinių pasiekimų ir lankomumo suvestinės, mokinių mokymosi pasiekimų apskaitos suvestinės. Pasibaigus pusmečiui, išanalizuojami ir aptariami mokinių pasiekimai, pažangos pokyčiai, problemos, numatomi tolimesnės veiklos etapai mokinių pažangai siekti. Aptarimai vyksta klasių auklėtojų metodinėse grupėse. 67 stebėtose pamokose (60,9 proc.) trūko vertinimo būdų, kurie padėtų tinkamai į(si)vertinti mokinio bendrąsias kompetencijas ir mokymosi potencialą. Vertinimo metu gauta informacija iš dalies buvo informatyvi, asmeniškai ir skatinanti kiekvieną mokinį siekti asmeninės pažangos pamokoje. Ugdymo procese kiekvienam mokiniui turėtų būti sudarytos sąlygos įvairiais būdais atsiskleisti, išreikšti save. Tam vertėtų naudoti įvairias užduotis ir vertinimo metodus. Mokytojai turėtų ne tik planuoti vertinimą, vertinti rinkdami ir fiksuodami pasiekimų informaciją. Labai svarbu, kad mokytojas vertinimo informaciją sistemingai analizuotų, reflektuotų kartu su mokiniais, ja tinkamai remtųsi planuodami ne tik visos klasės, bet ir atskirų mokinių mokymąsi, pažangą.

4. Pastatas ir jo aplinka (3.1.2. – 2 lygis).

Gimnazija stengiasi racionaliai išnaudoti pastato erdves, turi sporto salę (prie jos yra vieta treniruokliams), biblioteką, valgyklą, stadioną ir krepšinio aikštelę. Tačiau akivaizdžiai pastebimas beveik visų minėtų erdvių interjero ir infrastruktūros (stadiono, sporto salės, dalies kabinetų) atnaujinimo poreikis. Sėkmingai pritraukdama nebiudžetines lėšas, gimnazija nuosekliai vykdo mokomųjų kabinetų atnaujinimą (renovuoja klases, biblioteką), mokiniams įrengtos poilsio zonos, ketinama nupirkti spinteles. Tačiau gimnazijai nepakanka lėšų sporto salės, stadiono, visų kabinetų ir koridorių, takų ir laiptų remontui. Vizito metu išorės vertintojai fiksavo, kad sporto salėje neužtikrinama minimali oro temperatūra, beveik visuose kabinetuose suolai sustatyti tradiciškai eilėmis individualiam darbui nėra galimybių sudaryti tinkamas sąlygas mokytis bendraujant ir bendradarbiaujant. Mokyklos bendruomenė iš dalies prisideda kuriant gimnazijos estetinį vaizdą: eksponuoja mokinių darbus (įvairius piešinius, karpinius), informaciją stenduose apie sportinius,

akademinius ir kitus mokinių pasiekimus. Gimnazijai reikia kurti funkcionalias, įrengtas atsižvelgiant į skirtingus daugumos bendruomenės narių poreikius, ir estetiškas erdves, kurios mokiniams padėtų susikaupti, tinkamai stimuliuotų jų mąstymą ir mokymąsi, užtikrintų saugumą, būtų lengvai pertvarkomos ir pritaikomos skirtingiems ugdymosi poreikiams bei atitiktų Lietuvos higienos normą HN 21:2017.

5. Kolegialus mokymasis (4.2.1. – 2 lygis).

Kolegialus mokymasis nesisteminis. Pokalbiuose su mokyklos administracija ir gimnazijos dokumentų analizės nustatyta, kad tik dalis mokytojų mokosi drauge dalydamiesi atradimais, sumanymais, stebėdami kolegų pamokas, rengdami metodines priemones. Iš viso 2016–2017 m. m. gimnazijoje stebėtos ir aptartos tik pavienės pamokos, metodinių darbų parengta nebuvo. Tinkamas kryptingas mokymasis vyko pradinėse klasių mokytojų metodinėje grupėje. Dauguma kitų dalykų mokytojų nesidalijo patirtimi ir atvirų pamokų nevedė. Pastebėta, kad gimnazijoje yra dalis mokytojų, dirbančių ir kitose mokyklose, todėl jiems sudėtinga įsitraukti į daugelį gimnazijoje vykdomų veiklų, taip pat ir į kolegialų mokymąsi. Jei dauguma mokytojų įvairiose komandose periodiškai organizuotų sąmoningą ir kryptingą mokymąsi, gimnazija patobulintų mokymosi metodų, formų, būdų taikymą, mokinių vertinimo ir įsivertinimo organizavimą, paveikų asmeninės pažangos stebėjimą ir fiksavimą.